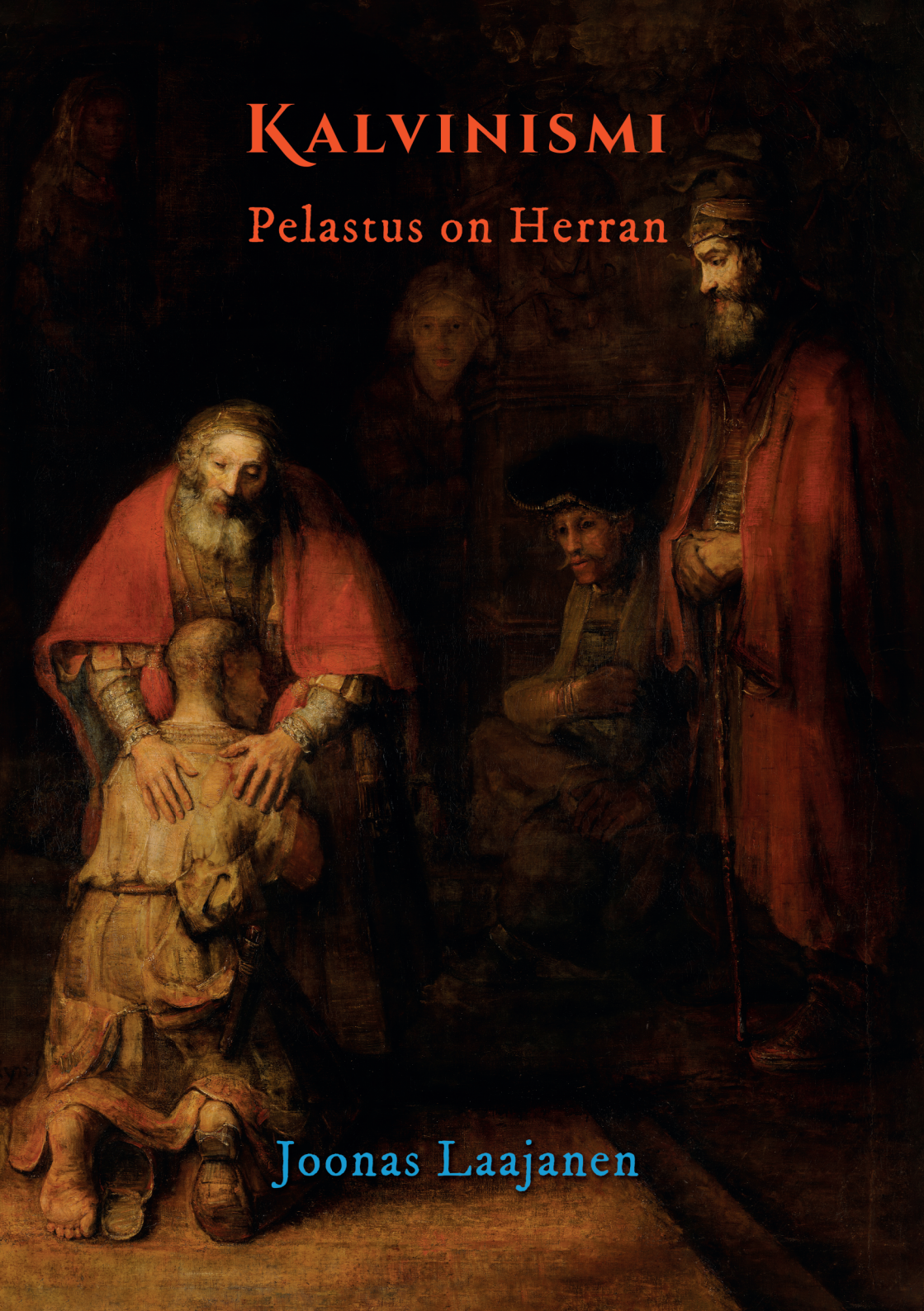

KALVINISMI

Pelastus on Herran

Joonas Laajanen

KALVINISMI

Kirjan nimi:	Kalvinismi – Pelastus on Herran
ISBN:	978-952-94-6440-1 (pehmeäkantinen) 978-952-94-6441-8 (kovakantinen) 978-952-94-6442-5 (EPUB)
Tekijänoikeus:	©2022 Joonas Laajanen
Kustantaja:	Puritaani kustannus – Lahti, Suomi.
Painopaikka ja -aika:	BoD – Books on Demand, Norderstedt, Saksa, 2022
Kansi:	Markku Koponen
Taitto:	Markku Koponen
Kannen kuvat:	Etukansi: Rembrandt Harmenszoon Van Rijn: ”The Return of the Prodigal Son”. Wikimedia Commons. Takakansi: Nicolas Bernard Lépicier: ”Pyhän Paavalin uskoontulo”. Artvee.

Raamatun lainaukset ovat vuoden 1933/38 käännöksestä ellei alaviitteissä toisin mainita.

KALVINISMI

Pelastus on Herran

Joonas Laajanen

PURITAANI

KUSTANNUS

Vaimolleni Deborahille. Olet päivittäinen
muistutus Jumalan ansaitsemattomasta armosta.

Lahden reformoidulle seurakunnalle ja kaikille niille, jotka tekevät työtä
kanssamme kaikkivaltiaan Jumalan evankeliumin eteenpäin viemisessä.

Puritaaneille, joiden arvoinen tämä maailma ei ollut. Löytäköön jokainen
pastori ja kristitty heidän teoksensa ja seuratkoon heitä muinaisille poluille.

Sisältö

Esipuhe	1
Johdanto	3
Miksi tämä kirja?	6
Mistä kalvinismissä on kyse?	6
Teologinen sanasto	9
1 Kalvinismin historia	13
Miten koetella historiallista teologiaa?	15
Kalvinistiset ajatukset ennen uskonpuhdistusta	17
Jean Calvin – kuka hän oli?	22
Puritaanit – keitä he olivat?	25
Merkittävät kalvinistit 1700–2000 -luvuilla	30
2 Jumalan kaikkivaltius – mitä se oikeasti tarkoittaa?	35
Jumala on kaikkivaltias Luoja	37
Jumalan säädös ja kaitselmus	40
Jumalan kaikkivaltius pelastuksessa ja hylkäämisessä	48
Jumalan kaikkivaltius ajallisissa tuomioissa	51
Miten Jumalan kaikkivaltiuteen tulisi suhtautua?	56
3 Ihmisen turmeltuneisuus	61
Turmeltuneisuusopin ymmärtämisen tärkeys	62

Roomalaiskirjeen todistus ihmisen turmeltuneisuudesta	62
Perisynti	62
Turmeltuneisuus ja tieto Jumalasta	65
Syntiluonnon vaikutus tahdonvapauteen	67
Turmeltuneisuus ja uskova	69
Onko Jumala päättänyt olla puuttumatta vapaaseen tahtoon? . .	71
Miten ihmisen turmeltuneisuuteen tulisi suhtautua?	75
 4 Ehdoton Armovalinta	 79
Ehdoton armovalinta Roomalaiskirjeessä	80
Valintateeman asiayhteys	80
Valinta ja Jumalan rakkaus	81
Savenvalajan vapaus: lukujen 9–11 selitys	83
Israel ja Jumalan lupaukset	84
Iisak ja Ismael	84
Jaakob ja Eesau	86
Mooses ja farao	87
Ihminen unohtaa paikkansa	88
Ellei Jumala olisi valinnut	90
Juutalaisten omavanhurskaus	92
Pelastus on yksin Kristuksen tekojen tähden . . .	94
Evangeliumin julistamisen välttämättömyys . . .	96
Miksi juutalaiset eivät uskoneet?	97
Israelin hylkäys ei ole kokonaisvaltainen	98
Israelin eskatologinen valinta – hylkäys ei ole lopullinen	99
Muita huomionarvoisia tekstejä	106
Miten ehdottomaan armovalintaan tulisi suhtautua?	108
 Raamatullisia kuvia pelastuksesta	 113
 5 Kristuksen sovitustyö	 119

Vanhan testamentin opetus sovituksesta	120
Viaton kärsijä peittää häpeän ja tuo armon	120
Rangaistukselta suojeleva sinetti	123
Täydellinen ja kokonaisvaltainen sijaisuus	124
Sovitus valitun kansan puolesta	126
Ainoa vihan pysäyttävä	127
Kuoleman voittava sovitus	128
Evangeliumien opetus sovituksesta	130
Apostolien opetus sovituksesta	134
Miten Kristuksen sovitustyöhön tulisi suhtautua?	144
 6 Vastustamaton armo	 149
Roomalaiskatolinen ymmärrys armosta ja sen vaikutus arminiolai- seen pelastuskäsitykseen	149
Yleinen armo ja pelastava armo	152
Armo pelastaa	153
Armo on vapaata	157
Ei kukaan voi tulla minun luokseni	159
Miten vastustamattomaan armoon tulisi suhtautua?	161
 7 Pyhien kestävyys	 163
Arminiolainen kestävyysoppi	164
Kerran pelastettu – aina pelastettu?	165
Uuden testamentin yleinen todistus pyhien kestävyydestä	166
Pyhien kestävyys Johanneksen ensimmäisessä kirjeessä	169
1. Joh. 2:19–27	169
1. Joh. 2:28–3:10	172
Mitä Kristuksessa pysymisellä tarkoitetaan?	175
Pyhien kestävyys Heprealaiskirjeessä	177
Liittoteologian välttämättömyys	177
Uuden liiton lupaus pyhien kestävyydestä	183
Kristuksen ylimmäinen pappeus takaa pyhien kestävyiden	184

Mihin kirjeiden loppusiunaukset ohjaavat katseemme?	185
8 Ordo salutis – pelastuksen järjestys	189
Pyhän Hengen erityinen työ	189
Vaikuttava kutsu	192
Uudestisyntyminen	193
Etsikkoaika	195
Kääntyminen	199
Pelastava usko	199
Mielenmuutos	201
Liitto Kristuksen kanssa ja vanhurskauttaminen	202
Adoptio ja pelastusvarmuus	205
Pyhitys	208
Kirkastuminen	210
Liite 1: Luterilaisen ja reformoidun raamatuntulkinnan merkittävin ero	213
Liite 2: Vastauksia ”ongelma” teksteihin	219
Liite 3: Jobin kirjan lyhyt selitys	225
Johdanto	226
Tarina	227
Jobin nuhteettomuus ilmoitetaan	227
Jumalan ja saatanan vedonlyönti	227
Jobin ja ”ystävien” väittely	230
Mitä Jobin kirja opettaa?	236
Kirjallisuus	239
Raamatunlausehakemisto	247

ESIPUHE

Tahdon kiittää Jorma Pihkalaa ja Marko Pihlajamaata, mentoreita ja ystäviä, kirjan lukemisesta ja arvokkaista kommentteista. Kiitos äidilleni Tiina Laajanen-Tuularille ja ystävilleni Jan Martikaiselle, Heidi Martikaiselle ja Joonna Ikoselle kirjan sisällön tarkastelusta ja korjaus ehdotuksista. Kiitos Sami Güntherille korjaus ehdotuksista. Erityinen kiitos Markku Koposelle kirjan taitosta ja kannen suunnittelusta.

Suuri kiitos vaimolleni, Deborah Laajaselle kärsivällisyydestä ja kannustuksesta, vaikka tämä hanke on vaatinut paljon ylimääräistä työtä omissa oloissani.

Kiitän kaikkia niitä, jotka ovat vuosien varrella tarjonneet mahdollisuuden paneutua syvemmälle Jumalan sanaan, opettaa sitä ja elää sitä todeksi.

Kiitos isovanhemmilleni Laurille ja Sinikalle käytännön kristinuskon parhaista oppitunneista ja kiitos Petri Tuularille tuesta ja kannustuksesta.

Kiitos London Reformed Baptist Seminary -raamattukoulun opettajille erinomaisesta koulutuksesta, Agricola Theological Seminary -raamattukoulun opettajille kirjoitustaitojeni parantamisesta ja kiitos Jyväskylän reformoidulle baptistiseurakunnalle sekä Espoon kotikirkolle paimenineen, jotka ovat vuosien aikana tarjonneet mahdollisuuden kasvaa Jumalan sanan uskollisessa käsittelyssä.

Kiitos Lahden reformoidulle seurakunnalle rukouksista ja kaikesta luottamuksesta palvelustyöllemme.

Suurin kiitos kolminaisuudelle: Isälle, Pojalle ja Pyhälle Hengelle, jolle olin kaiken velkaa, mutta kykenemätön maksamaan mitään. Kiitos Poika, että maksoit kaiken, työnsit minut alas hevosen selästä ja kutsuit minut takaisin Isän kotiin.

Lahdessa, Herran vuonna 2022

Joonas Laajanen

JOHDANTO

Viimeisten vuosien aikana kalvinismi on herättänyt suhteellisen paljon keskustelua suomalaisessa kristikunnassa. Vielä 1980-luvulla Suomessa ei ollut yhtäkään virallisesti perustettua kalvinistista seurakuntaa. Ensimmäiset liikehdinnät alkoivat 1990-luvulla, kun silloinen *Perinteinen baptistiseurakunta* perustettiin pastori Tom Ruhkalan johdolla Tampereella kesäkuussa vuonna 1996.¹ Nykyään seurakunta tunnetaan nimellä *Grace Baptist Church / Armon baptistiseurakunta* ja sen pastorina toimii Miska Wilhelmsson.

1990-luvun alussa kalvinistista seurakuntatoimintaa tapahtui Oulussa ja vaikka seurakuntaa ei virallisesti perustettukaan, kyseinen yhteisö on sittemmin jälleen aloittanut aktiivisen kokoontumisen.² Toinen kansainvälinen seurakunta, joka pitää tänään kiinni kalvinistisesta pelastusopista sai alkunsa Leppävaarassa vuonna 2007 ja vuodesta 2008 eteenpäin tämä on tunnettu nimellä *United Community Church*.³ Vuonna 2008 pastori Mikko Sivo- sen johdolla perustettiin suomenkielinen kalvinistinen baptistiseurakunta *Espoon kotikirkko*.⁴ Vuodesta 2009 Pietarsaaressa on toiminut kalvinistinen *Agape International Baptist Church* pastori Kyle McCartanin johdolla. Vuoden 2017 syyskuussa kirjan kirjoittaja aloitti miesten raamattupiirin Jyväskylässä ja tästä ryhmästä lopulta alkoi *Jyväskylän reformoitu baptistiseurakunta*,

¹ <https://www.gracebaptist.fi/about/history/>

² <https://ouluchurch.com/>

³ <https://ucclife.fi/history/>

⁴ <https://espoonkotikirkko.fi/seurakunta/>

jonka ensimmäinen jumalanpalvelus pidettiin vuoden 2018 syyskuussa.⁵ Ensimmäinen reformoitu presbyteriseurakunta aloitti jumalanpalvelukset Lahdessa maaliskuussa 2022⁶ ja kalvinistista liikehdintää tapahtuu nykyään aktiivisesti myös Porvoossa. Calvinismi on saanut näiden lisäksi jalansijaa Patmoksen kautta, sillä Pasi Turunen ja Juha Ahvio pitäytyvät kalvinistiseen pelastusoppiin.

On hyvä kysyä miksi kalvinistiset seurakunnat ovat ilmestyneet Suomeen vasta näin myöhään? Uskonpuhdistuksen toinen päähaara edusti nimittäin reformoitua oppia, jonka pelastusoppi on aina ollut kalvinistinen ja nämä seurakunnat ovat olleet tunnettuja heidän aktiivisesta evankelioinnistaan. Esimerkiksi presbyteriseurakunnat ovat protestanttinen enemmistö tänäänkin maissa kuten Vanuatu, Kiribati, Pohjois-Irlanti ja Etelä-Korea. Calvinismi ei ole sidottu vain yhteen kristilliseen ryhmään, vaan sen raamatullisuuden allekirjoittajia on aina ollut baptisteissa, presbyteereissä, independenteissa, anglikaaneissa ja metodisteissa. Tämän tähden kirjoittajan on ollut hyvin surullista todistaa, miten epäkypsästi kalvinismiin on suhtauduttu vapaiden suuntien toimesta, joiden opillista identiteettiä on paljon vaikeampaa löytää mistään kristillisestä ryhmästä ennen 1800-lukua.

Ensimmäinen syy tähän tietämättömyyteen voidaan varmasti löytää luterilaisuuden vallasta ja sen vihamielisyydestä reformoitua sakramenttiteologiaa kohti. Tietysti kalvinismia on käsitelty teologisessa ammattikirjallisuudessa jo 1800-luvun alusta lähtien, mutta juuri luterilaisen silmälasin lävitse. Calvinistien tuottama hartauskirjallisuus on myös ollut pitkään Suomessa, mutta nämä eivät ole välittäneet tietoa kalvinismista muuten kuin sen hengellisen hedelmän muodossa.

Toinen merkittävä syy on löydettävissä vapaiden suuntien historiasta, jossa kirkkohistorian ja teologian opiskelu ei pitkään saanut tarvittavaa asemaansa. Tämän tähden kalvinismi, jonka juuret menevät Raamatun jälkeisen historian näkökulmasta aina kirkkoihin asti, on nähty uutena ja pelottavana,

⁵ <https://reba.fi/>

⁶ <https://www.reformoituseurakunta.fi/>

vaikka se ei ole kumpaakaan. Kolmas syy on itse kalvinisteissa. Suomi ei yksinkertaisesti ole ollut lähetystyöntekijöiden prioriteetti vuosisatojen aikana ja luterilaisuuden ylivaltaan on yksinkertaisesti tyydytty. Internetin kautta kalvinismin ja reformoidun teologian aurinko on kuitenkin alkanut nousemaan.

Vastareaktionä kalvinismille, tietyt vapaiden suuntien teologit ovat ryhtyneet toimiin torjuakseen tämän opetuksen. Esimerkiksi Pauli Rahkonen kirjoitti vuonna 2020 kirjan: *”Vapaa tahto vai ennaltamääräminen?”*⁷ ja One Way TV on julkaissut kalvinismia käsitteleviä keskusteluja, joissa tämän opit ovat pyritty kumoamaan. Tämän lisäksi anti-kalvinistista materiaalia ovat tuottaneet suurella menestyksellä henkilöt kuten Mauno Mattila ja Ilkka Vakkuri.

Surullista kuitenkin on, että nämä kirjat ja ohjelmat ovat parhaimmillaankin olleet raamatullisesti heikkoja, usein väärää todistusta antavia ja tietämättömiä kaikessa varmuudessaan.

Useimmiten Raamattua lainataan ilman, että sitä selitetään. Tekstin positiivinen merkitys *oletetaan*, ei *todisteta* ja kalvinismin oppeja edustetaan väärin ja asenteella, joka ei ole syntynyt Jean Calvinin, John Owenin, Jonathan Edwardsin tai muiden merkittävien kalvinistien teoksien lukemisesta. Siten he ovat ansainneet vain kiusallisen hiljaisuuden, vaikka näihin on kuitenkin puututtu. On valitettavaa, kuinka asiallista perinpohjaista väittelyä ja keskustelua asiasta ei ole vielä saatu aikaan vapaiden suuntien tai luterilaisten kanssa.

⁷ Pauli Rahkonen, *Vapaa tahto vai ennaltamääräminen?*, (Virrat: KKJMK OY, 2020).

MIKSI TÄMÄ KIRJA?

Suomenkielellä ei ole vielä ilmestynyt perinpohjaista kalvinismin esitystä. Tämän kirjan tarkoitus on tehdä juuri se: osoittaa kalvinismin raamatullisuus *yksin kirjoituksista* korkeimpana auktoriteettina. Tämä kirja antaa mahdollisuuden jokaiselle arvioida aidon kalvinismin opetus, ei sen vääristelmää. Reformoidun pelastusopin eksegeettisten⁸ perusteluiden kumoaminen raamatunselitysoffin keinoin näyttää yhä olevan ylitsepääsemätön este.

Tämä on kirja ihmiselle, joka tahtoo Raamatun totuutta enemmän kuin varmuutta omasta tämänhetkisestä ymmärryksestään. Tämä ei ole kirja niille, jotka eivät ole valmiita lähestymään Raamattua sydämellä, joka sanoo: Mitä ikinä sinä Jumala opetat, se on hyvää ja totta ja sen edessä minä tahdon polvistua. Tällä sydämellä kirjaa lähestyvä, vaikka hän ei olisikaan lopulta samaa mieltä, voi jatkossa keskustella kalvinistien kanssa aidolla luottamuksella siihen, että molemmat tahtovat uskoa juuri sen, mitä *yksin Raamattu* opettaa.

MISTÄ KALVINISMISSA ON KYSE?

Kalvinismissa on kyse *koko Raamatun* ilmoituksen uskomisesta koskien pelastusta. Usein ihmisellä on tapana hyväksyä vain puolittaisia totuuksia ja siten päätyä epätasapainoiseen ymmärrykseen aiheesta kuin aiheesta.

Raamattu ilmoittaa kaksi hyvin erilaista kuvaa pelastuksesta, jotka ainoastaan kalvinisti voi johdonmukaisesti todeta oikeaksi. Nämä kaksi totuutta pelastuksesta tulevat kauniilla tavalla esille kahdessa maalauksessa.⁹

⁸ Eksegeesi viittaa raamatuntulkintaan, jossa tekstin merkitys avataan suoraan tekstistä eikä sen ulkopuolelta.

⁹ Nämä maalaukset löytyvät lukujen 4 ja 5 välistä.

KALVINISMI

”Kalvinismi on evankeliumi... kaikille vastaanväättäjille sanomme: ’näin emme ole oppineet tuntemaan Kristusta.’ ”

—Charles H. Spurgeon

Tämä kirja esittelee kattavasti ja vakuuttavasti reformoidun teologian tärkeintä ja väärinymmärretyintä näkökohtaa – armonoppeja eli kalvinismia. Mitä Jumalan kaikkivaltiuudella tarkoitetaan? Onko ihmisen tahto vapaa? Onko Jumala valinnut vain tietyt ihmiset pelastukseen? Voiko pelastuksen menettää? Näihin ja moniin muihin kysymyksiin lukija saa selkeän vastauksen.

Pidät kädessäsi usean vuoden tutkimisen ja Raamatun kanssa painimisen tulosta. Se on kirjoitettu sydämellä, joka tiedostaa oman turmeltuneisuuden ja tarpeen ansaitsemattomalle armolle. Kirja kutsuu jokaista lukijaa löytämään turvan yksin Jeesuksessa Kristuksessa.

”Suosittelen kirjaa kaikille, jotka haluavat tutustua kalvinismiin. Vaikka itse olen luterilainen, uskon, että kirjan lukemalla voi saada hyvän käsityksen ja oikeaa ymmärrystä uskonpuhdistuksen toisen päähaaran pelastusopista ja sen perusteista.”

—Jorma Pihkala, FM, Kansanlähettyksen Japanin lähetti.

Joonas Laajanen on reformoitu teologi ja pastori Lahden reformoidussa seurakunnassa. Hän on naimisissa Deborahin kanssa. Joonas opiskeli neljä vuotta London Reformed Baptist Seminary -raamattukoulussa, josta hän valmistui syksyllä 2021.

